

INHOUDSOPGAVE

DE STEM VAN ONZE STAD	3
GROEN: MEER GROEN VOOR EEN GEZONDE STAD	4
VOEDSEL: VAN AMSTERDAMSE BODEM	7
LUCHT & MOBILITEIT IN AMSTERDAM	10
ENERGIE IN AMSTERDAM	13
CIRCULARITEIT: VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF	16
WATER IN AMSTERDAM	18
VERANTWOORDING	20

DE STEM VAN ONZE STAD

Amsterdam bruist van duurzame initiatieven. Van buurtmoestuinen tot autovrije straten, van groene daken tot circulaire hubs – de stad zet grote stappen. Maar hoe ervaren bewoners dit zelf? Hoe denken verschillende groepen in de stad over onderwerpen als wildplukken, hittestress en lokaal voedsel?

De Gezonde Stad Monitor 2025 duikt in de feiten, cijfers en verhalen achter duurzaamheid in Amsterdam. Want hoewel 89% van de inwoners zich zorgen maakt over milieuvervuiling, uitputting van grondstoffen en de uitstoot van broeikasgassen¹, is duurzaamheid voor iedereen anders. Waar de één zich hard maakt voor meer bomen in de straat, vraagt de ander zich af of duurzame voeding wel betaalbaar is. En hoewel het draagvlak voor de energietransitie blijft groeien – in 2023 vond 88% van de Amsterdammers de overgang noodzakelijk, een stijging van 10% ten opzichte van 2020² – ervaren bewoners deze veranderingen niet allemaal hetzelfde. Opvattingen over duurzaamheid verschillen per stadsdeel, leeftijd en opleidingsniveau.³

Om de échte stem van de stad te vangen, voert Stichting De Gezonde Stad, samen met onderzoeksbureau Motivaction, jaarlijks een enquête uit onder ruim 1.000 Amsterdammers over onderwerpen als groen, voedsel en luchtkwaliteit. In deze Monitor combineren we ons eigen onderzoek met onderzoeken en cijfers van anderen, en nemen we je mee langs de belangrijkste resultaten per thema: groen, voedsel, luchtkwaliteit & mobiliteit, energie, circulariteit en water.

Ontdek hoe duurzaam Amsterdam denkt en welke inzichten helpen om samen te bouwen aan een gezondere, groenere stad.

VOETNOTEN

¹ Gemeente Amsterdam. (2022). Consumptie en duurzaamheid in Amsterdam. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/consumptie-en-duurzaamheid-in-amsterdam>

² Gemeente Amsterdam. (2023). Routekaart Klimaatneutraal: Draagvlak Energietransitie. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/routekaart-klimaatneutraal-draagvlak-energieschakeling-4>

³ Gemeente Amsterdam. (2022). Consumptie en duurzaamheid in Amsterdam. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/consumptie-en-duurzaamheid-in-amsterdam>

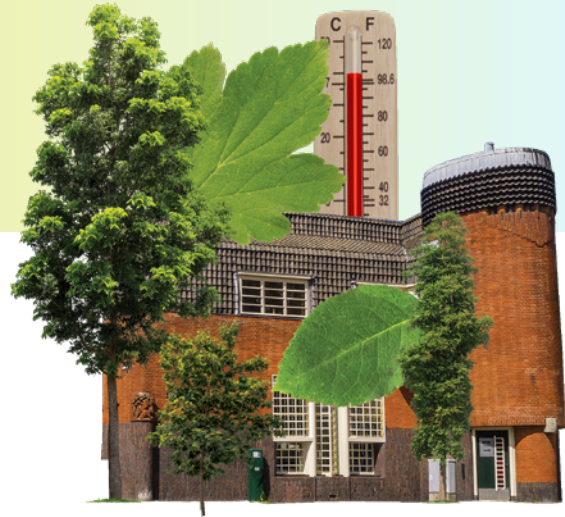
GROEN: MEER GROEN VOOR EEN GEZONDE STAD

Amsterdam is een prachtige stad en volop in beweging. Niet voor niets willen steeds meer mensen zich vestigen in onze hoofdstad. De verwachting is zelfs dat de stad tot zeker 2050 zal blijven groeien.¹ Deze groei brengt nieuwe energie, maar zorgt er tegelijkertijd voor dat het groen in de stad onder druk komt te staan. Dit is zorgwekkend: natuur is namelijk niet alleen mooi, maar ook een belangrijke voorwaarde voor een gezonde stad.

GROEN ALS BONDGENOOT

In het bruisende hart van Amsterdam is natuur een onmisbare levensader. Groene oases bieden niet alleen een plek van rust te midden van de stadsdrukke, ze vormen ook de sleutel tot een gezonder leven. Een groene omgeving verlaagt stress, stimuleert beweging en verhoogt ons geluk.² Maar het gaat verder dan welzijn: bomen en planten zuiveren de lucht,³ bevorderen biodiversiteit⁴ en brengen verkoeling.⁵ In een tijd waarin het klimaat grilliger wordt, wapenen deze groene bondgenoten onze stad tegen extreme weersomstandigheden. Ze vangen stortbuien op en bieden verkoeling in tijden van extreme hitte.⁶

De natuur in Amsterdam staat helaas onder druk. De hoeveelheid openbaar groen per woning is de afgelopen vijf jaar met meer dan 25% afgenomen.⁷ Door de sterke stijging van het aantal woningen en een kleine afname van groen hebben bewoners gemiddeld minder natuur ter beschikking. Deze afname heeft impact: volgens Arcadis scoort Amsterdam laag op het gebied van "Gezonde Buitenruimte", met een 22e plaats van 25 grote Nederlandse steden.⁸ De uitdaging is om stedelijke verdichting en natuur in balans te brengen, zodat de stad kan groeien én voldoende ruimte biedt voor rust en een toekomstbestendige leefomgeving.

NATUURLIJKE AIRCO

De gevolgen van een warmer klimaat worden steeds duidelijker. Uit ons onderzoek met onderzoeksbureau Motivaction blijkt dat het voor 52% van de Amsterdammers afgelopen zomer vaak zo warm was dat zij er binnenshuis last van hadden. In de stadsdelen Centrum en West werd deze last het vaakst ervaren, door respectievelijk 60% en 62% van de bewoners. In Oost en Zuidoost was dit minder het geval, waar 41% en 38% van de bewoners aangaven hier last van te hebben. Deze cijfers onderstrepen de noodzaak om zowel gebouwen als de buitenruimte beter bestand te maken tegen hitte.

Bomen spelen hierin een cruciale rol. Hun schaduw vermindert de hittebelasting en kan op warme dagen de gevoelstemperatuur, afhankelijk van lokale omstandigheden, met 7 tot 15 graden verlagen.⁹ In Amsterdam is zelfs een verschil van 19 graden gemeten!¹⁰ Groene gebieden spelen een cruciale rol in het reguleren van temperatuur en het verminderen van hittestress. Een bewezen benadering om steden groener en daarmee leefbaarder te maken is de 3-30-300-regel. Volgens deze richtlijn zou elke inwoner vanuit huis zicht moeten hebben op minstens drie bomen, zou er rond elk gebouw minimaal 30% bladerdak moeten zijn, en zou iedereen binnen 300 meter toegang moeten hebben tot een park of groene ruimte.¹¹

3

flinke bomen

30%

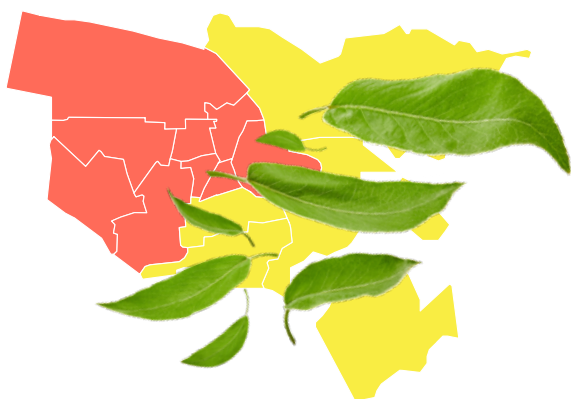
bladerdak

300M

van een park

Slechts 78 van de 518 buurten in Amsterdam voldoen aan de richtlijn van minimaal 30% bladerdak op straat en deze liggen voornamelijk aan de stadsranden. Vooral in dichtbebouwde stadsdelen zoals Centrum en West is beperkte schaduw van bomen.¹² Dit heeft ook invloed op hoe bewoners hun leefomgeving ervaren. Uit ons onderzoek blijkt dat slechts de helft van de bewoners in Centrum en West vindt dat ze in een groene omgeving wonen, terwijl inwoners van Nieuw-West (66%), Noord (70%) en Zuidoost (72%) hier positiever over zijn.

Wat betreft toegang tot parken scoort Amsterdam in vergelijking met andere wereldsteden relatief goed. Ongeveer 75% van de gebouwen ligt binnen 500 meter van een park en 52% binnen 300 meter. Toch geldt dit niet voor iedereen: vooral inwoners van stadsdeel Centrum ervaren minder directe toegang tot groene ruimtes.¹³ Uit ons onderzoek blijkt dat zij vaker dan de gemiddelde Amsterdammer natuurgebieden rondom de stad bezoeken, zoals Landelijk Noord en Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

HANDEN UIT DE MOUWEN VOOR BIODIVERSITEIT

Amsterdammers houden van groen, en dat blijkt ook uit ons onderzoek. Maar liefst 85% vindt méér bomen in de stad belangrijk en 64% verlangt naar extra bomen in de eigen buurt. Daarnaast vindt 74% dat er meer bloemen en planten moeten komen om insecten te ondersteunen en de biodiversiteit te versterken. En opvallend is dat Amsterdammers ook bereid zijn zelf in actie te komen. Maar liefst 31% is zeker geïnteresseerd in het verzorgen van groen in hun buurt, 6% doet dat al, en nog eens 36% overweegt het. Samen vertegenwoordigen zij een indrukwekkend potentieel van ruim 500.000 stadsbewoners die de stad niet alleen groener, maar ook leefbaarder willen maken.

Groen hoeft niet beperkt te blijven tot parken en plantsoenen – ook dichtbij huis liggen volop kansen. Balkons, gevels, daken en tuinen bieden een wereld aan mogelijkheden om Amsterdam groener te maken. Op dit moment is de gemiddelde Amsterdamse tuin voor 61% versteend.¹⁴ Een kwart van de Nederlanders staat open voor het vergroenen van hun tuin, maar veel bewoners van versteende tuinen ervaren belemmeringen, zoals een gebrek aan kennis en vaardigheden, beperkte ruimte of de moeite van het verwijderen van tegels.¹⁵

ZELF AAN DE SLAG

Op www.degezonestad.org kun je inspiratie opdoen voor groene initiatieven en ontdekken hoe je bij kunt dragen aan een duurzame en gezonde omgeving.

Wil je bijvoorbeeld een geveltuin aanleggen of samen met je burens een moestuin starten? Kijk op www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/groene-stad/ voor praktische informatie.

Wil je tegels liften maar weet je niet waar je deze kwijt kunt? De [gratis Amsterdamse tegelservice](#) helpt je graag op weg.

Kijk bij Buurtgroen020.nl/zelfstarten hoe je jouw groene initiatief start of vraag advies bij een van de WeerGroen coaches via Buurtgroen020.nl/coaching.

VOETNOTEN

¹ Gemeente Amsterdam. (2024). Prognose bevolking 2024-2050. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/prognose-bevolking-2024-2050>

² RIVM. (2022). Kennisbundeling groen en gezondheid. https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-05/Kennisbundeling%20Groen%20en%20Gezondheid_V6.pdf

³ World Health Organization. (2016). Urban green spaces and health: A review of evidence and recommendations for action. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/345751/WHO-EURO-2016-3352-43111-60341-eng.pdf?sequence=3>

⁴ Pereira, P., & Baró, F. (2022). Greening the city: Thriving for biodiversity and sustainability. *Science of the total environment*, 817, 153032. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.153032>

⁵ IPCC. (2022). Urban systems and other settlements. In *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009157926.010>

⁶ U.S. Environmental Protection Agency. (2008). Reducing urban heat islands: Compendium of strategies. <https://www.epa.gov/heat-islands/heat-island-compendium>

⁷ Natuur & Milieu, & Sweco Nederland. (2024). Tekort aan groen in Nederlandse steden: Onderzoek naar de verstening van Nederlandse gemeenten. <https://www.sweco.nl/wp-content/uploads/sites/5/2024/12/Versteningsonderzoek-NM-Sweco-2024.pdf>

⁸ Arcadis. (2024). Gezonde Stad Index 2024. Arcadis Nederland B.V. <https://www.arcadis.com/nl-nl/inzichten/perspectives/europe/netherlands/gezonde-stad-index-2024>

⁹ Rahman, M. & Ennos, R. (2016). What we know and don't know about the cooling benefits of urban trees. <http://doi.org/10.13140/RG.2.1.5122.2645>

¹⁰ Klok, L., Rood, N., Kluck, J., & Kleerekoper, L. (2019). Assessment of thermally comfortable urban spaces in Amsterdam during hot summer days. *International journal of biometeorology*, 63, 129-141. <http://doi.org/10.1007/s00484-018-1644-x>

¹¹ Konijnendijk, C. C. (2023). Evidence-based guidelines for greener, healthier, more resilient neighbourhoods: Introducing the 3–30–300 rule. *Journal of forestry research*, 34(3), 821-830. <http://doi.org/10.1007/s11676-022-01523-z>; NOS. (2024). Steden wereldwijd, ook Amsterdam, hebben nog steeds te weinig bladerdak. <https://nos.nl/artikel/2545058-steden-wereldwijd-ook-amsterdam-hebben-nog-steeds-te-weinig-bladerdak>

¹² Gemeente Amsterdam. (z.d.). Groen in de stad in kaart. Onderzoek en Statistiek. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/groen-in-de-stad-in-kaart>; Croeser, T., Sharma, R., Weisser, W. W., & Bekessy, S. A. (2024). Acute canopy deficits in global cities exposed by the 3-30-300 benchmark for urban nature. *Nature Communications*, 15(1), 9333. <https://doi.org/10.1038/s41467-024-53402-2>

¹³ Croeser, T., Sharma, R., Weisser, W. W., & Bekessy, S. A. (2024). Acute canopy deficits in global cities exposed by the 3-30-300 benchmark for urban nature. *Nature Communications*, 15(1), 9333. <https://doi.org/10.1038/s41467-024-53402-2>; Gemeente Amsterdam. (2022). Monitor Groen 2022. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/monitor-groen-2022>

¹⁴ Gemeente Amsterdam. (2022). Monitor Groen 2022. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/monitor-groen-2022>

¹³ Rahman, M. & Ennos, R. (2016). What we know and don't know about the cooling benefits of urban trees. <http://doi.org/10.13140/RG.2.1.5122.2645>

¹⁴ Klok, L., Rood, N., Kluck, J., & Kleerekoper, L. (2019). Assessment of thermally comfortable urban spaces in Amsterdam during hot summer days. *International journal of biometeorology*, 63, 129-141. <http://doi.org/10.1007/s00484-018-1644-x>

¹⁵ Motivaction. (2024). Gedragsanalyse om tuinen te vergroenen: Rapport voormeting. <https://klimaataadaptatienederland.nl/publish/pages/228960/m230520-vergroenen-tuinen-rapport-voormeting-def.pdf>

VOEDSEL: VAN AMSTERDAMSE BODEM

De manier waarop ons voedsel wordt geproduceerd en vervoerd heeft grote impact op onze leefomgeving. Wereldwijd veroorzaakt onze voedselproductie meer dan een derde (34%) van de door mensen veroorzaakte broeikasgasuitstoot.¹ Ook in Nederland zijn de effecten aanzienlijk: intensieve landbouw en veeteelt veroorzaken jaarlijks naar schatting 6 miljard euro aan milieuschade. Daarnaast brengt ongezonde voeding nog eens 6 miljard euro aan gezondheidskosten met zich mee.² Maar de echte impact gaat verder dan financiële kosten. Schade aan ecosystemen, verslechterde luchtkwaliteit en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen raken zowel de natuur als onze gezondheid. Samenwerken aan een duurzaam voedselsysteem dat in balans is met mens, natuur en omgeving, is daarom essentieel.

ETEN WAT DE STAD BIEDT

Amsterdam zet vol in op duurzaam en lokaal voedsel: in 2030 moet een kwart van alles wat er gegeten wordt, duurzaam geproduceerd zijn en uit de eigen regio komen.³ En dat sluit naadloos aan bij de wensen van veel Amsterdammers. Uit ons onderzoek blijkt dat 35% het liefst groente en fruit uit de regio Amsterdam koopt. Bovendien blijkt uit eerder onderzoek van de gemeente dat 71% van de Amsterdammers voorkeur geeft aan producten uit Noord- of Zuid-Holland, Flevoland of Utrecht. Toch haalt slechts 5% regelmatig streekproducten in huis. De belangrijkste reden hiervoor is dat mensen niet weten waar deze te vinden zijn.⁴

Lokale voedselproductie in en rond de stad biedt grote kansen: het versterkt de lokale economie, kan biodiversiteit bevorderen en vergroot de betrokkenheid van burgers bij hun voedsel.⁵ Gelukkig komen er steeds meer lokale initiatieven zoals stadslandbouw en gemeenschapslandbouw (Community supported agriculture) van de grond. Met zo'n 285 projecten zoals

vertical farms, voedselbossen, buurtmoestuinen en boerderijen – groeit het duurzame voedsellandschap in en rondom de stad.⁶ Deze voedselpioniers maken de stad groener en duurzamer, al worstelen ze soms met hoge kosten en weinig beschikbare grond.⁷ Toch laten deze initiatieven zien: een kortere weg van grond tot bord is mogelijk.

Wildplukken is misschien wel de meest directe en lokale manier om voedsel te verkrijgen. Uit ons onderzoek blijkt dat maar liefst 82% van alle Amsterdammers voedsel zou plukken in stadsparken als dat zou kunnen. Appels en peren zijn favoriet bij 55% van de bewoners, 50% zou bessen willen oogsten en 42% zou graag eigenhandig kruiden willen verzamelen. Slechts een kleine groep (15%) ziet het verzamelen van voedsel in parken niet zitten.

MEER PLANTAARDIG: DE SCHIJF FOR LIFE

Lokaler produceren is niet de enige weg naar een duurzamer voedselsysteem. Ook een verschuiving naar meer plantaardig eten kan een groot verschil maken. Als Nederland volledig plantaardig zou eten, zou de benodigde landbouwgrond per persoon met 41% afnemen. De vrijgekomen grond kan worden ingezet voor natuurherstel, biodiversiteit, waterberging en zelfs woningbouw.⁸ Zelfs met een dieet waarbij 33% van de eiwitten dierlijk blijft, kan Nederland volledig zelfvoorzienend worden. Dit zou de afhankelijkheid van landbouwgrond in het buitenland volledig wegnemen en tegelijkertijd 200.000 hectare vrijmaken voor maatschappelijke doelen zoals natuurherstel.⁹

Uit ons eigen onderzoek blijkt dat 22% van de Amsterdammers geen vlees eet: 11% eet vegetarisch, 6% pescatarisch en 5% veganistisch. Deze percentages liggen veel hoger dan het landelijk gemiddelde: slechts

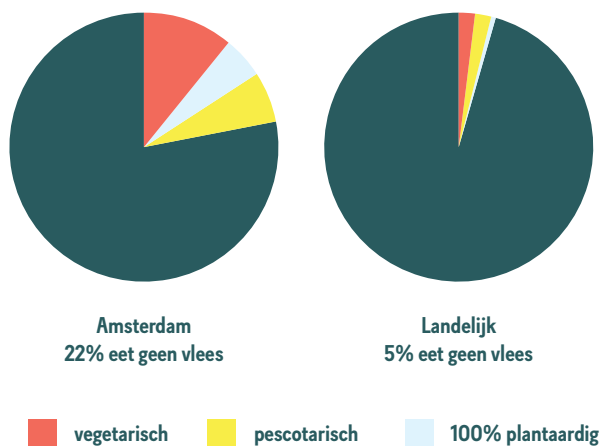
5% van de Nederlanders eet helemaal geen vlees, waarvan 2% vegetarisch, 2% pescotarisch en 0,5% volledig plantaardig.¹⁰

BETAALBAAR GEZOND ETEN VOOR IEDEREEN

Bijna 100.000 Amsterdammers leven in een financieel kwetsbare situatie, waardoor gezond eten niet altijd haalbaar is. Hoewel deze groep veel waarde hecht aan verse en gezonde voeding, blijkt de betaalbaarheid vaak een uitdaging. Maatregelen zoals een lagere btw op gezonde producten of financiële steun zouden naar eigen zeggen kunnen helpen gezond eten beter toegankelijk te maken.¹¹

Op dit moment bestaat ruim 80% van het voedselaanbod uit ongezonde producten.¹² Dit is zorgwekkend, want een gezonde voedselomgeving kan helpen bij het voorkomen van chronische aandoeningen, zoals obesitas en diabetes type 2. Vooral Amsterdammers met een krappe beurs eten minder gezond: slechts 39% van de volwassenen uit deze groep eet dagelijks fruit. In Zuidoost en Nieuw-West eten kinderen van 5 jaar het minst vaak dagelijks groente (50% en 59%), terwijl dit percentage in Centrum, Zuid en Oost boven de 70% ligt.¹³

Betaalbaarheid lijkt dus essentieel bij het maken van gezonde en duurzame voedselkeuzes. Ons onderzoek laat zien dat 35% van de Amsterdammers duurzaam eten te duur vindt, 10% het lastig verkrijgbaar vindt en 7% niet precies weet wat duurzaam voedsel inhoudt. Vooral voor Amsterdammers met een lager inkomen zijn betaalbaarheid en toegankelijkheid doorslaggevende factoren qua voedselkeuzes.¹⁴ Dit maakt duidelijk: een duurzaam voedselsysteem gaat niet alleen over wat we produceren en consumeren, maar ook over hoe toegankelijk en betaalbaar het is voor iedereen.

ZELF AAN DE SLAG

Wil je zelf aan de slag met lokaal en duurzaam eten? Ontdek een stedelijk landbouwinitiatief in jouw buurt op maps.amsterdam.nl/stadslandbouw.

Wil je weten welke groente en fruit op dit moment het meest klimaatvriendelijk zijn? Bekijk dan de seizoenskalender op www.voedingscentrum.nl.

En voor meer inspiratie over duurzame voeding kun je ook terecht op www.vanamsterdamsebodem.nl. Hier vind je informatie over lokale producenten, recepten en evenementen die gericht zijn op duurzaam voedsel. Door bewust te kiezen voor lokaal, seizoensgebonden en minder verspilling draag je direct bij aan een duurzamer voedselsysteem in Amsterdam.

VOETNOTEN

- ¹ Crippa, M., Solazzo, E., Guizzardi, D., Monforti-Ferrario, F., Tubiello, F. N., & Leip, A. J. N. F. (2021). Food systems are responsible for a third of global anthropogenic GHG emissions. *Nature food*, 2(3), 198-209. <https://doi.org/10.1038/s43016-021-00225-9>
- ² Urgenda. (2024). *LandInZicht: Grond voor een Vruchtbaar Gesprek*. <https://www.urgenda.nl/wp-content/uploads/2025/02/Landinzicht-oktober-2024-lage-resolutie.pdf>
- ³ Gemeente Amsterdam. (2023). *Uitvoeringsagenda voedselstrategie 2023-2026*. https://openresearch.amsterdam.nl/media/inline/2023/10/24/uitvoeringsagenda_voedselstrategie_2023_2026.pdf
- ⁴ Gemeente Amsterdam. (2022). *Consumptie en duurzaamheid in Amsterdam*. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/consumptie-en-duurzaamheid-in-amsterdam>
- ⁵ Gottero, E., van Dam, D., Jansma, J. E., Sovová, L., & Vaandrager, L. (2024). Urban Agriculture Benefits Portfolio. Wageningen University & Research. <https://edepot.wur.nl/676924>
- ⁶ Gemeente Amsterdam. (z.d.). Stadslandbouwkaart Amsterdam. Geraadpleegd op 16-01-2025, van <https://maps.amsterdam.nl/stadslandbouw/>
- ⁷ Hardman, M., Clark, A., & Sherriff, G. (2022). Mainstreaming urban agriculture: opportunities and barriers to upscaling city farming. *Agronomy*, 12(3), 601. <https://doi.org/10.3390/agronomy12030601>
- ⁸ Strootman Landschapsarchitecten & Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden. (2024). Nederland Veganland?. <https://nederlandveganland.nl/Nederland-Vegan-NL.pdf>
- ⁹ Urgenda. (2024). *LandInZicht: Grond voor een Vruchtbaar Gesprek*. <https://www.urgenda.nl/wp-content/uploads/2025/02/Landinzicht-oktober-2024-lage-resolutie.pdf>
- ¹⁰ CBS. (2024). Nederlanders kiezen bij een kwart van de hoofdmaaltijden voor vegetarisch. Geraadpleegd op 17-01-2025, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/10/nederlanders-kiezen-bij-een-kwart-van-de-hoofdmaaltijden-voor-vegetarisch>
- ¹¹ Gemeente Amsterdam. (2023). Betaalbaarheid gezonde voeding. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/betaalbaarheid-gezonde-voeding>
- ¹² Law Centre for Health and Life. (2023). Rapport: Tussen mens en ruimte: De (on)gezonde voedselomgeving als omgevingswaarde. <https://lchl.uva.nl/nl/content/nieuws/2023/12/rapport-tussen-mens-en-ruimte-de-ongezonde-voedselomgeving-als-omgevingswaarde.html>
- ¹³ GGD Amsterdam. (2023). Gezonde voeding en sociaal-economische positie in Amsterdam. Gezondheid in Beeld Geraadpleegd op 18-01-2025, van <https://ggdgezondheidinbeeld.nl/document/Gezonde-voeding-en-sociaal-economische-positie-in-Amsterdam-2023/89>
- ¹⁴ Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving. (2023). Voeding, Gezin & Buurt. Bereikbaarheid van gezond voedsel voor gezinnen met kinderen en een laag inkomen in grootstedelijke vooroorlogse arbeiderswijken in Amsterdam en Den Haag. https://openresearch.amsterdam.nl/media/inline/2023/12/20/rapport_voeding_gezin_en_buurt.pdf?is_http_request=true&auth_replay_token=FNXnWO4VPIgxMK41Sscu

LUCHT & MOBILITEIT IN AMSTERDAM

Amsterdam bruist van het leven – een stad waar mensen wonen, werken en reizen. Maar die dynamiek brengt ook uitdagingen met zich mee: de toenemende drukte, verkeersveiligheid en de impact van uitstoot op luchtkwaliteit en klimaat. De vraag naar veilige, toegankelijke en duurzame mobiliteit groeit dan ook. Hoe zorgen we ervoor dat Amsterdam niet alleen groeit en beweegt, maar ook een gezonde en leefbare stad blijft voor iedereen?

MINDER UITSTOOT, MEER ADEMRUIMTE

Luchtkwaliteit is een belangrijk thema in Amsterdam. Uit ons onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de Amsterdammers (54%) zich in 2024 zorgen maakte over de lucht in hun buurt, een stijging ten opzichte van 48% in 2023. Deze zorgen variëren per stadsdeel: bewoners van Nieuw-West maken zich met 62% het meest zorgen, terwijl bewoners van Oost en Zuidoost zich het minst zorgen maken (respectievelijk 45% en 34%).

De zorgen van de bewoners zijn niet onterecht. Vieze lucht is na roken en ongezonde voeding het grootste gezondheidsrisico in Amsterdam.¹ Vooral mensen met hart- of longziekten zijn kwetsbaar.² Luchtverontreiniging kan hen in hun dagelijks leven beperken en zelfs de algemene levensverwachting verlagen. Amsterdammers leven gemiddeld een jaar korter door vervuilde lucht.³

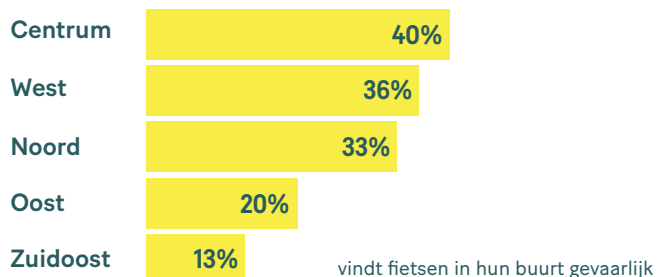
Hoewel de concentraties van stikstofdioxide (NO₂), fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en roet in 2023 lager waren dan in eerdere jaren, blijft de luchtkwaliteit op veel plekken problematisch. Vrijwel nergens werd voldaan aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Toch is er een lichtpuntje: op meetpunt Westerpark werd in 2023 voor het eerst voldaan aan de aangescherpte WHO-norm voor fijnstof (PM₁₀).⁴ Als overal aan deze norm zou worden voldaan, zouden Amsterdammers gemiddeld 6 maanden langer leven.⁵

De grootste veroorzaker van luchtvervuiling is het verkeer, gevolgd door houtverbranding, industrie en luchtvaart. De luchtkwaliteit langs drukke wegen is vaak het slechtst. Recent onderzoek naar vervuilende deeltjes in boomschors liet zien dat de lucht rondom drukke wegen als de Beethovenstraat, de Wibautstraat en de Buitenveldertselaan erg verontreinigd is.⁶

GEZONDE MOBILITEIT

Om de luchtkwaliteit te verbeteren zet Amsterdam dan ook sterk in op schonere mobiliteit. De ambitie is om in 2030 al het verkeer in de stad uitstootvrij te maken. Deze transitie wordt in fases uitgevoerd. Zo gelden er voor brom- en snorfietzen die vanaf 2025 nieuw op kenteken worden gezet, uitstootvrije zones.⁷

De schoonste manieren om je te verplaatsen blijven natuurlijk lopen en fietsen. Amsterdam scoort hoog op het gebied van gezonde mobiliteit. Volgens adviesbureau Arcadis staat Amsterdam op de tweede plaats van 25 grote Nederlandse gemeenten als het gaat om bewoners die zich lopend of fietsend verplaatsen.⁸

Toch zijn er zorgen. Uit ons onderzoek blijkt dat 30% van de Amsterdammers fietsen in de buurt gevaarlijk vindt. Dit gevoel leeft het sterkst onder bewoners van stadsdelen Centrum (40%), West (36%) en Noord (33%). In Oost en Zuidoost voelen bewoners zich veiliger op de fiets, hier geeft respectievelijk 20% en 13%

van de bewoners aan fietsen in de buurt gevaarlijk te vinden. Vooral mensen tussen de 35 en 44 jaar noemen fietsen vaak onveilig (45%).

Openbaar vervoer speelt een belangrijke rol in het terugdringen van uitstoot. Toch ervaart volgens ons onderzoek een vijfde van de Amsterdammers dat een OV-halte te ver weg ligt. Dit probleem speelt vooral in Noord, waar 29% van de inwoners dit aangeeft. Daarnaast geven inwoners van Noord met 52% het vaakst aan niet zonder een auto te kunnen. Dat ligt ruim boven het stedelijk gemiddelde van 37%.

Van het gemotoriseerde verkeer in Amsterdam was 10% uitstootvrij in 2023, met bussen als grootste groep. Het aandeel elektrische personenauto's is sinds 2018 vervijfvoudigd naar 16%. De groeiende vraag naar elektrisch vervoer brengt uitdagingen met zich mee. Zo zal het aantal publieke laadpunten flink moeten toenemen om deze ontwikkeling te ondersteunen. Met een sterk laadnetwerk kan Amsterdam blijven werken aan een toekomst met schoner verkeer en een betere luchtkwaliteit.⁹

ZELF AAN DE SLAG

Iedereen kan een steentje bijdragen aan een gezondere lucht en een duurzame stad. Kies vaker voor lopen, fietsen of het openbaar vervoer in plaats van de auto. Dit zorgt niet alleen voor minder uitstoot, maar houd je ook fit.

Denk bovendien ook aan de luchtkwaliteit binnenshuis: de GGD benadrukt dat goede ventilatie essentieel is voor een goede gezondheid.¹⁰ Kijk voor tips over hoe je het best je huis kan ventileren op rijksoverheid.nl/hoekan-ik-mijn-huis-ventileren. Ook als je langs een drukke weg woont.

VOETNOTEN

- ¹ GGD Amsterdam. (2024). Meetresultaten Luchtkwaliteit Amsterdam 2023. <https://www.ggd.amsterdam.nl/publish/pages/1051641/2023-ggd-jaarrapport-luchtkwaliteit-amsterdam-wt24.pdf>
- ² American Lung Association. (z.d.). Who is at risk? Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://www.lung.org/clean-air/outdoors/who-is-at-risk>
- ³ Gemeente Amsterdam. (z.d.). Schone lucht in jouw buurt. Geraadpleegd op 28-01-2025, van <https://www.amsterdam.nl/verkeer-vervoer/schone-lucht-amsterdam/buurt/>
- ⁴ GGD Amsterdam. (2024). Meetresultaten Luchtkwaliteit Amsterdam 2023. <https://www.ggd.amsterdam.nl/publish/pages/1051641/2023-ggd-jaarrapport-luchtkwaliteit-amsterdam-wt24.pdf>
- ⁵ Gemeente Amsterdam. (z.d.). Schone lucht voor Amsterdam. Gemeente Amsterdam. Geraadpleegd op 18-02-2025, van <https://www.amsterdam.nl/verkeer-vervoer/schone-lucht-amsterdam/>
- ⁶ Het Parool. (2024). Langs drukke wegen in Amsterdam is luchtkwaliteit het slechtst, blijkt ook uit analyse van plataanschors. Geraadpleegd op 18-01-2025, van <https://www.parool.nl/amsterdam/langs-drukke-wegen-in-amsterdam-is-luchtkwaliteit-het-slechtst-blijkt-ook-uit-analyse-van-plataanschors~b50fd9ae/>
- ⁷ Gemeente Amsterdam. (2023). Uitstootvrije Mobiliteit Amsterdam. Uitvoeringsagenda 2023-2026. https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/1036172/uitvoeringsagenda_uitstootvrije_mobiliteit.pdf
- ⁸ Arcadis. (2024). Gezonde Stad Index 2024. Arcadis Nederland B.V. <https://www.arcadis.com/nl-nl/inzichten/perspectives/europe/netherlands/gezonde-stad-index-2024>
- ⁹ Gemeente Amsterdam. (2024). Hoe groen is het verkeer in Amsterdam? Onderzoek, Informatie en Statistiek Amsterdam. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/hoe-groen-is-het-verkeer-in-amsterdam>
- ¹⁰ GGD Leefomgeving. (z.d.). Goed ventileren. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://ggdleefomgeving.nl/in-huis/goed-ventileren/>

ENERGIE IN AMSTERDAM

Elektriciteit, warmte en vervoer houden onze stad draaiende. Maar deze energiebehoefte heeft een keerzijde: het zorgt voor een aanzienlijke uitstoot van broeikasgassen. De overstap naar hernieuwbare energie is noodzakelijk, maar complex en vol uitdagingen. Ondertussen kampen veel Amsterdammers met stijgende energiekosten en is het elektriciteitsnet zwaar belast door de groeiende vraag. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak van bewoners, overheid en bedrijven om de stad duurzaam en toekomstbestendig te maken.

CO₂-UITSTOOT IN DE STAD: WAAR STAAN WE?

Volgens de laatste berekeningen uit 2022 bedroeg de CO₂-uitstoot* in Amsterdam 3.870 kiloton.² Om een beeld te krijgen: dit is vergelijkbaar met de uitstoot van een half miljoen benzineauto's die een rondje om de aarde rijden! En dan te bedenken dat dit cijfer alleen de directe uitstoot binnen de stadsgrenzen en de uitstoot van ingekochte energie omvat.³ Dit is slechts 14% van de totale CO₂-voetafdruk van Amsterdam. Die totale CO₂-voetafdruk omvat namelijk ook de uitstoot door activiteiten buiten de stad, zoals de productie van goederen en grondstoffen.⁴

Amsterdam heeft de ambitie om de CO₂-uitstoot in 2030 met 60% te verminderen ten opzichte van 1990.⁵ Hoewel de uitstoot gestaag afneemt,⁶ laten recente prognoses zien dat de huidige maatregelen waarschijnlijk niet genoeg zullen zijn. Een daling van 48% wordt als realistischer ingeschat.⁷ Met andere woorden: er is nog werk aan de winkel om de klimaatdoelstellingen te halen.

HERNIEUWBARE ENERGIE: ZON EN WIND TOEKOMSTMUZIEK?

In 2022 kwam 11% van de energie in Amsterdam uit hernieuwbare bronnen, zoals zonne- en windenergie. Dit aandeel ligt onder het landelijk gemiddelde van

14,7%.⁸ Vooral op het gebied van zonne-energie is veel vooruitgang geboekt. Eind 2023 was het potentiële vermogen van zonnepanelen gestegen naar 270 MWp**, een stijging van 70 MWp ten opzichte van het jaar ervoor. Genoeg energie om zo'n 14% van de Amsterdamse huishoudens (70 duizend) van stroom te voorzien. Het doel van 250 MWp voor 2023 werd gehaald. Om het doel van 550 MWp in 2030 te bereiken, moet de jaarlijkse groei rond de 40 MWp blijven.⁹ Windenergie kent meer uitdagingen. Het doel is om voor 2030 minstens 52 MWp extra vermogen boven de al bestaande 75 MWp te realiseren. Maar het blijkt lastig om geschikte locaties te vinden.¹⁰

De toenemende vraag naar elektriciteit zorgt voor extra druk op het net. Door de elektrificatie en de groei van Amsterdam wordt verwacht dat het elektriciteitsverbruik in 2050 drie tot vier keer hoger zal zijn dan nu.¹¹ Zo worden er op de Zuidas al vanaf 2026 stroomstoringen verwacht als er geen aanvullende maatregelen worden genomen.¹²

*CO₂-uitstoot verwijst in dit hoofdstuk naar CO₂-equivalenten, waarbij ook andere broeikasgassen zoals methaan (CH₄) en lachgas (N₂O) worden meegenomen vanwege hun impact op de opwarming van de aarde.

**Megawattpiek (MWp) is het maximale vermogen dat zonnepanelen kunnen opwekken onder ideale omstandigheden, zoals fel zonlicht. Het werkelijke vermogen ligt dus meestal lager.

DE ENERGIETRANSITIE DOEN WE SAMEN

Een belangrijke stap in de energietransitie is het aardgasvrij maken van woningen. Dit blijkt echter com-

plexer dan gedacht. In maart 2024 waren er 123.700 woningen aardgasvrij, wat neerkomt op 21% van het totaal.¹³ Om in 2040 volledig aardgasvrij te zijn, zou dit aantal in de komende 15 jaar ongeveer moeten verviervoudigen. Dat lijkt echter niet haalbaar, vooral vanwege de vastgelopen onderhandelingen met energieleveranciers over de aansluiting van bestaande huurwoningen op het warmtenet.¹⁴

Lokale initiatieven lijken steeds belangrijker te worden in de aanpak van energie-uitdagingen. Energiecoöperatie KetelhuisWG is daar een inspirerend voorbeeld van: een groep bewoners die samenwerkt aan duurzame energieoplossingen in hun eigen buurt.¹⁵ Hun inzet en die van soortgelijke initiatieven toont aan dat de energietransitie niet alleen afhankelijk is van beleid en grote investeringen, maar ook van betrokken Amsterdammers die samen het voortouw nemen.

Om de energietransitie te versnellen, is nauwe samenwerking tussen de gemeente, energiecoöperaties en lokale initiatieven essentieel. Vooral de rol van Buurt-energiecoöperaties wordt erkend als cruciaal in deze transitie.¹⁶ Deze collectieve aanpak maakt het mogelijk om kennis, middelen en draagvlak te bundelen, waardoor duurzame projecten sneller van de grond komen en meer impact hebben. Amsterdammers zelf spelen een sleutelrol in dit proces. Door zich aan te sluiten bij initiatieven zoals KetelhuisWG, duurzame keuzes te maken in hun eigen huishouden of deel te nemen aan energiebesparingsprojecten, dragen bewoners direct bij aan het verduurzamen van de stad. Met de juiste ondersteuning en samenwerking kan deze lokale kracht uitgroeien tot een drijvende motor achter de lokale energietransitie.

ENERGIEARMOEDE

Energiearmoede is nog altijd een probleem in Amsterdam en nam in 2023 voor het eerst in vijf jaar weer toe. Onder energiearmoede verstaan we mensen met een laag inkomen met óf een hoge energierekening óf een woning met een lage energetische kwaliteit (slecht geïsoleerd of weinig mogelijkheden om zelf energie op te wekken). Zo had 6,9% van de huishoudens moeite met energiekosten, een stijging ten opzichte van 5,5% in 2022.¹⁷

Ook zijn er ruim 85 duizend huizen in Amsterdam met bewoners uit alle inkomensklassen, die amper energie kunnen besparen terwijl ze in een huis wonen dat heel veel energie verbruikt. Dat kan zijn omdat ze wonen in een huurhuis of het geld niet hebben voor isolatie of

verduurzamingsmaatregelen. In Amsterdam is deze groep groter dan gemiddeld met 17,4% van alle huishoudens die hieronder vallen.¹⁸ Dit maakt duidelijk dat een grote groep Amsterdammers vastzit in een situatie waarin hoge energiekosten en beperkte mogelijkheden tot verduurzaming hand in hand gaan.

ZELF AAN DE SLAG

Benieuwd hoe je energie kunt besparen? Via <https://regionaalenergieloket.nl/huisscan> kun je een gratis scan uitvoeren om te ontdekken welke maatregelen geschikt zijn voor jouw woning.

Liever direct aan de slag? Kijk voor tips over het isoleren van je huis op milieucentraal.nl/isoleren-en-besparen/.

De gemeente Amsterdam biedt daarnaast ondersteuning met een energiecoach die gratis advies op maat geeft. Meer informatie hierover vind je op de website van de gemeente Amsterdam.

VOETNOTEN

- ¹ Gemeente Amsterdam. (2023). CO2-uitstoot in 2020, 2021 en 2022. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/co-2-uitstoot-in-2020-2021-en-2022>
- ² CE Delft. (2024). Raming Amsterdam klimaatneutraal – update 2024. https://ce.nl/wp-content/uploads/2024/08/CE_Delft_230202_Achtergrondrapport_Raming_Amsterdam_klimaatneutraal-Update-2024_Def.pdf
- ³ CE Delft. (2024). Raming Amsterdam klimaatneutraal – update 2024.
- ⁴ Gemeente Amsterdam. (2024). Monitor Circulaire Economie 2022. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/monitor-circulaire-economie-2022>
- ⁵ Gemeente Amsterdam. (2022). Coalitieakkoord 2022 - 2026. Amsterdams Akkoord. https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/946508/amsterdams_akkoord_250622.pdf
- ⁶ CE Delft. (2024). Raming Amsterdam klimaatneutraal – update 2024.
- ⁷ CE Delft. (2023). Inventarisatie aanvullend klimaatbeleid. Amsterdam 2030. https://ce.nl/wp-content/uploads/2023/03/CE_Delft_220443_Inventarisatie_aanvullend_klimaatbeleid_Amsterdam_2030_DEF.pdf
- ⁸ Rijksoverheid. (z.d.) Regionale Klimaatmonitor. Kerndataset. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energieverbruik>
- ⁹ Gemeente Amsterdam. (2024). Monitor Uitvoering Energietransitie 2024. https://openresearch.amsterdam.nl/media/inline/2024/7/17/bijlage_1_monitor_uitvoering_energietransitie_2024_juli_2024.pdf?is_http_request=true&auth_replay_token=otgLEPYIoAab2feFFcNs
- ¹⁰ AGV. (z.d.). Bouw vier Windturbines bij RWZI Amsterdam-West. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://www.agv.nl/werk-in-uitvoering/windturbines/>; Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. (2024). Windturbines Noorder IJplas in Amsterdam. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://odnzkq.nl/aandachtsdossiers/windmolens-noorder-ijplas-amsterdam/>; Het Parool. (2024). Voorbereidingen voor windmolens in Zuidoost gaan door: 'We hebben geen tijd te verliezen'. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://www.parool.nl/amsterdam/voorbereidingen-voor-windmolens-in-zuidoost-gaan-door-we-hebben-geen-tijd-te-verliezen~be848cbc/>
- ¹¹ TenneT. (z.d.). Uitbreiding stroomnet Amsterdam. TenneT. Geraadpleegd op 20-02-2025, van <https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-holland/uitbreiding-stroomnet-amsterdam>
- ¹² Het Parool. (2024). AI in 2026 stroomstoringen op de Zuidas als elektriciteitsinfarct niet wordt opgelost. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://www.parool.nl/amsterdam/ai-in-2026-stroomstoringen-op-de-zuidas-als-elektriciteitsinfarct-niet-wordt-opgelost~b63d1dc7/>
- ¹³ Gemeente Amsterdam. (2024). Aardgasvrij Amsterdam 2024. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/aardgasvrij-amsterdam-2024>
- ¹⁴ Algemeen Dagblad. (2024). Onderhandelingen over warmtenet mislukt, twijfels over aardgasvrij Amsterdam in 2040. Geraadpleegd op 19-01-2025, van https://www.ad.nl/amsterdam/onderhandelingen-over-warmtenet-mislukt-twijfels-over-aardgasvrij-amsterdam-in-2040-a58e9ce7/?cb=b4d99991-edb9-4ddc-bfe0-14d52ac4c68b&auth_rd=1; ANP/Redactie Gemeente.nu. (2025). Amsterdam niet volledig aardgasvrij in 2040. Gemeente.nu. Geraadpleegd op 11-02-2025, van <https://www.gemeente.nu/ruimte-milieu/energie/amsterdam-niet-volledig-aardgasvrij-in-2040/>
- ¹⁵ KetelhuisWG. (z.d.). Over KetelhuisWG. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://www.ketelhuiswg.nl/over-ketelhuiswg/>
- ¹⁶ AT5. (2024). Stadsbestuur ziet toekomst in buurt-energiecoöperaties en geeft hen vaste positie. AT5. Geraadpleegd op 24-02-2025, van <https://www.at5.nl/nieuws/229797/stadsbestuur-ziet-toekomst-in-buurt-energiecooperaties-en-geeft-hen-vaste-positie>
- ¹⁷ TNO. (z.d.) TNO Energiearmoede Kaart Nederland. Geraadpleegd op 19-01-2025, van <https://energiearmoede.tno.nl/>
- ¹⁸ Adformatie. (2023). Zo veel huishoudens in Amsterdam hebben last van energiearmoede. AD. <https://www.ad.nl/amsterdam/zo-veel-huishoudens-in-amsterdam-hebben-last-van-energiearmoede~aac5d3d/>; TNO. (z.d.) TNO Energiearmoede Kaart Nederland. Geraadpleegd op 23-02-2025, van <https://energiearmoede.tno.nl/>

CIRCULARITEIT: VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

Amsterdam is een stad die voortdurend vernieuwt, maar juist die dynamiek vraagt om een bewuste omgang met grondstoffen en afval. Circulariteit biedt hier een krachtig antwoord: een economisch model waarin materialen niet eindig zijn, maar steeds opnieuw worden hergebruikt. Door afval te zien als beginpunt en hergebruik als norm, verminderen we de vraag naar nieuwe grondstoffen en verkleinen we onze ecologische voetafdruk.¹

DUURZAAM VERSUS PRIJS

Voor veel Amsterdammers speelt duurzaamheid slechts een kleine rol bij de aanschaf van producten. Bijna 80% kijkt vooral naar de prijs en de kwaliteit. Jongeren onder de 35 jaar kopen vaker tweedehands en geven vaker aan duurzame materialen belangrijk te vinden dan oudere Amsterdammers. Tegelijkertijd speelt prijs voor hen een grotere rol. Hoogopgeleiden letten daarnaast meer op duurzaamheid en kwaliteit, maar ook op gebruiksgemak. Het consumptiegedrag verschilt dus per doelgroep.²

VOEDSELVERSPILLING: DE VERBORGEN KLIMAATCRISIS

Wereldwijd wordt een derde van al het geproduceerde voedsel verspild. In Nederland alleen al belandt jaarlijks 2 miljard kilo voedsel – een kwart van onze totale voedselproductie – in de vuilnisbak.³ Deze verspilling is niet alleen zonde van het eten zelf, maar ook van de enorme hoeveelheden energie, water en arbeid die in de productie en het transport zijn gestoken. Voedselverspilling draagt bij aan 8-10% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen.⁴ Project Drawdown plaatst het verminderen van voedselverspilling zelfs op de derde plek van meest impactvolle klimaatoplossingen.⁵

De uitdaging is groot, maar de ambitie ook. De EU en Nederland hebben zich ten doel gesteld om de voedselverspilling per persoon in 2030 te halveren ten opzichte van 2015.⁶ Toen werd per Nederlander gemid-

deld 43,3 kilo voedsel per jaar verspild.⁷ In 2022 lag dit nog op 33,4 kilo per persoon, dus er is nog een weg te gaan om de doelstelling van maximaal 21,65 kilogram in 2030 te halen. Vooral brood, groenten, fruit, aardappelen en zuivel worden vaak onnodig weggegooid.⁸

Amsterdamse huishoudens kopen jaarlijks zo'n 350 miljoen kilogram voedsel, maar daarvan belandt 14% (49 miljoen kilo) in de afvalbak. Een deel daarvan (22 miljoen kilo) is onvermijdelijk, zoals koffiedik en eierschalen, maar de rest – ruim 27 miljoen kilo – bestaat uit goed eetbaar voedsel zoals brood en fruit.⁹ Hiermee zou je elk jaar minstens 38.000 Amsterdammers kunnen voeden.

Deze verspilling weegt zwaar op onze stad. Voedselconsumptie is verantwoordelijk voor 39% van de verborgen kosten van ons consumptiegedrag, vooral door de hoge impact van dierlijke producten op CO₂-uitstoot en biodiversiteitsverlies.¹⁰ Het verminderen van voedselverspilling is daarmee niet alleen een ethische keuze, maar ook een essentiële stap richting een duurzame en circulaire stad.

DE AMSTERDAMSE ECONOMIE

De gemeente Amsterdam heeft als doel om in 2030 50% minder nieuw, niet-hernieuwbaar materiaal te gebruiken dan in 2016. Toen werd er 21 megaton (duizend miljoen kilo) niet-hernieuwbaar materiaal gebruikt.¹¹ In 2022 werd 17 megaton nieuw materiaal gebruikt, een daling van 18% ten opzichte van 2016.¹² Dit lijkt veelbelovend, maar een groot deel van de daling komt waarschijnlijk door de coronacrisis. Het Planbureau voor de Leefomgeving waarschuwt dat Nederland de halvering van grondstoffengebruik in 2030 met de huidige trends niet zal halen.¹³

ZELF AAN DE SLAG

Zelf bijdragen aan een circulair Amsterdam? Kies vaker voor tweedehands of gerecyclede producten, en overweeg of je een aankoop echt nodig hebt.

Voorkom voedselverspilling door slim in te kopen, porties goed af te meten en restjes te bewaren. De afgelopen tien jaar is voedselverspilling in Nederland weliswaar afgenomen, maar er is nog een behoorlijke weg te gaan. Voor tips over hoe jij voedselverspilling thuis kunt verminderen kun je terecht op samentegenvoedselverspilling.nl/thuis.

VOETNOTEN

- ¹ Gemeente Amsterdam. (2024). Monitor Circulaire Economie 2022. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/monitor-circulaire-economie-2022>
- ² Gemeente Amsterdam. (2022). Consumptie en duurzaamheid in Amsterdam. Onderzoek en Statistiek. <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/consumptie-en-duurzaamheid-in-amsterdam>
- ³ Samen Tegen Voedselverspilling. (z.d.). Hoeveel voedsel verspillen we in Nederland?. Geraadpleegd op 20-01-2025, van <https://samentegenvoedselverspilling.nl/kennisbank/hoeveel-voedsel-verspillen-we-in-nederland>
- ⁴ van Herpen, H. W. I. (2022). 10% van wereldwijde CO2-uitstoot door voedselverspilling. Digital or Visual Products, Universiteit van Nederland. <https://www.universiteitvannederland.nl/college/10-van-wereldwijde-co2-uitstoot-door-voedselverspilling>
- ⁵ Project Drawdown. (z.d.). Table of solutions. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://drawdown.org/solutions/table-of-solutions>
- ⁶ Rijksoverheid. (z.d.). Vermindering voedselverspilling. Geraadpleegd op 08-01-2025, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voeding/vermindering-voedselverspilling>
- ⁷ Milieu Centraal. (z.d.). Hoeveel voedsel verspillen we?. Geraadpleegd op 28-12-2024, van <https://www.milieucentraal.nl/eten-en-drinken/voedselverspilling/hoeveel-voedsel-verspillen-we/>
- ⁸ Voedingscentrum. (2022). Voedselverspilling bij consumenten thuis in Nederland in 2022. <https://www.voedingscentrum.nl/Assets/Uploads/voedingscentrum/Documents/Professionals/Pers/Pers%20overig/Samenvatting%20Rapport%20Voedselverspilling%202022.pdf>
- ⁹ Gemeente Amsterdam. (2025). Voedselmonitor, voedselverspilling in Amsterdam.
- ¹⁰ Gemeente Amsterdam. (2024). Monitor Circulaire Economie 2022.
- ¹¹ Gemeente Amsterdam. (z.d.). Volg het beleid: circulaire economie. Geraadpleegd op 22-12-2024, van <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/duurzaamheid/circulaire-economie/>
- ¹² Gemeente Amsterdam. (2024) Monitor Circulaire Economie 2022.
- ¹³ Planbureau voor de Leefomgeving. (2023). Integrale Circulaire Economie Rapportage 2023. <https://www.pbl.nl/uploads/default/downloads/pbl-2023-icer-2023-4882.pdf>

WATER IN AMSTERDAM

Amsterdam is onlosmakelijk verbonden met water. Van de grachten tot het drinkwater uit de Waterleidingduinen, water speelt een cruciale rol in het leven van de stad. Maar door klimaatverandering en bevolkingsgroei komen er ook uitdagingen op ons af. Hoe zorgen we ervoor dat Amsterdammers toegang blijven houden tot schoon en voldoende water, terwijl we ook wateroverlast en droogte aanpakken?

KLIMAATADAPTATIE

Klimaatverandering leidt tot extremere weersomstandigheden. Zomers worden droger en winters worden juist natter.¹ Deze extremen brengen risico's met zich mee. Zo heeft droogte invloed op de natuur, landbouw en drinkwatervoorziening. Het kan leiden tot zouter water, schade aan dijken en verzakkingen. Tegelijkertijd veroorzaken hevige regenbuien wateroverlast. Door de vele bestrating in de stad kan regenwater niet altijd goed wegstromen, wat kan leiden tot schade aan gebouwen, problemen met bereikbaarheid en stroomuitval.²

Een oplossing voor wateroverlast is het toevoegen van meer groen in tuinen, straten en openbare ruimtes. Groen fungeert als een natuurlijke buffer die regenwater opneemt en vertraagt, wat overbelasting van het riool voorkomt en kan bijdragen aan het herstel van de grondwaterstand.³ Uit onderzoek blijkt dat 15% meer groen in stedelijke tuinen de afvoer van regenwater naar het riool aanzienlijk kan verminderen.⁴

DRINKWATER

Het kraanwater in Amsterdam behoort tot het schoonste ter wereld,⁵ en wordt zelfs strenger gecontroleerd dan flessenwater uit de supermarkt.⁶ Dit is niet altijd zo geweest. Nog geen twee eeuwen geleden was de waterkwaliteit zorgwekkend slecht en bracht het drinken ervan gezondheidsrisico's met zich mee.⁷ Met de introductie van natuurlijke zuivering in de Amsterdamse

Waterleidingduinen in 1850 veranderde dit drastisch. Tegenwoordig komt nog altijd tweederde van het drinkwater uit dit natuurgebied.⁸

Toch zijn er ook uitdagingen. Zo zijn er de laatste jaren meer zorgen over de hoeveelheid PFAS – potentieel schadelijke chemische stoffen - in ons drinkwater. Vanaf 2026 zullen er dan ook nieuwe Europese normen voor PFAS worden ingevoerd. Uit onderzoek van het RIVM blijkt gelukkig dat al het kraanwater in Nederland nu al aan deze toekomstige normen voldoet.⁹ Waternet werkt daarnaast aan nieuwe zuiveringstechnieken om de hoeveelheid van PFAS verder te verminderen.¹⁰

Ook de vraag naar drinkwater zal blijven toenemen. Naar verwachting zal het gebruik in de regio Amsterdam stijgen van 95 miljoen kubieke meter in 2023 naar 122 miljoen kubieke meter in 2050.¹¹ Zonder aanvullende maatregelen dreigt er vanaf 2035 een tekort. Innovatieve oplossingen, zoals het winnen van water uit brak kwelwater, worden momenteel onderzocht, maar gaan gepaard met hogere kosten. Deze kosten zijn nu al merkbaar: na de stijgingen in 2023 is de verwachting dat de waterprijzen in 2025 opnieuw zullen toenemen, door inflatie, strengere regelgeving en hogere productiekosten.¹²

ZELF AAN DE SLAG

Elke Amsterdammer kan bijdragen aan duurzamer watergebruik. Voor handige tips over het besparen van drinkwater kun je terecht op <https://www.wwf.nl/water-besparen>.

Wil je nog eens nagaan wat je beter niet door de gootsteen of het toilet kunt spoelen? Kijk dan op <https://www.milieucentraal.nl/>.

In het hoofdstuk Groen vind je bovendien handige adviezen voor een groenere tuin. Voor meer algemene en veelzijdige tips op het gebied van water, ga naar <https://weerproof.nl/tips/>.

VOETNOTEN

¹ KNMI. (2023). KNMI'23 klimaatscenario's voor Nederland. https://cdn.knmi.nl/knmi/asc/klimaatscenarios23/KNMI23_klimaatscenarios_in_het_kort_samenvatting.pdf

² Gemeente Amsterdam. (z.d.) Volg het beleid: klimaatadaptatie. Geraadpleegd op 11-01-2025, van <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/duurzaamheid/klimaatadaptatie/#hb12aef34-aa20-4ff0-9315-269b3603d215>

³ Klimaathelpdesk. (z.d.). Wat zijn de klimaateffecten van een betegelde of groene tuin?. Geraadpleegd op 20-12-2024, van <https://www.klimaathelpdesk.org/answers/wat-zijn-de-klimaateffecten-van-een-betegelde-of-groene-tuin/>

⁴ Van der Meulen, S., Brolsma, R., & Moinier, S. (2016). Ecosystem services provision; dependence of water quality and quantity. Deltares, Utrecht. https://publications.deltares.nl/1220357_000a.pdf

⁵ Waternet. (z.d.). Waterfilters voor drinkwater: nodig of overbodig?. Geraadpleegd op 09-01-2025, van <https://www.waternet.nl/service-en-contact/drinkwater/waterkwaliteit/waterfilters-voor-drinkwater-nodig-of-overbodig/>

⁶ Drinkwaterplatform. (2023). Drinkwaterkwaliteit Nederland: Beste kraanwater ter wereld. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://www.drinkwaterplatform.nl/themas/verontreiniging/drinkwaterkwaliteit-nederland-beste-kraanwater-wereld/>

⁷ Gemeente Amsterdam. (2023). Hoe we eindelijk veilig drinkwater kregen. Geraadpleegd op 11-12-2024, van <https://www.amsterdam.nl/nieuws/achtergrond/veilig-drinkwater/>

⁸ Waternet. (z.d.). Amsterdamse Waterleidingduinen. Geraadpleegd op 20-12-2024, van <https://www.waternet.nl/service-en-contact/drinkwater/waar-komt-ons-drinkwater-vandaan/amsterdamse-waterleidingduinen/>

⁹ RIVM. (2022). PFAS in Nederlands drinkwater vergeleken met de nieuwe Europese Drinkwaterrichtlijn en relatie met gezondheidkundige grenswaarde van EFSA. <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2022-0149.pdf>

¹⁰ Waternet. (2023). Proef verminderen PFAS in drinkwater een succes. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://www.waternet.nl/nieuws/2023/november/proef-verminderen-pfas-in-drinkwater-een-succes/>

¹¹ Het Parool. (2024). Drinkwatertekort dreigt in regio Amsterdam: deze oplossingen moeten de capaciteit vergroten. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://www.parool.nl/amsterdam/drinkwatertekort-dreigt-in-regio-amsterdam-deze-oplossingen-moeten-de-capaciteit-vergroten~b68b9041/>

¹² Waternet. (2023). Waterbedrijven zoeken naar oplossing voor drinkwatertekort. Geraadpleegd op 13-01-2025, van <https://www.waternet.nl/nieuws/2023/juni/waterbedrijven-zoeken-naar-oplossing-voor-drinkwatertekort/>

VERANTWOORDING

ONDERZOEKSOPZET

De Gezonde Stad Monitor is gebaseerd op data uit een enquête en deskresearch. De enquête is uitgevoerd in samenwerking met onderzoeksbureau Motivaction. Dit bureau is gespecialiseerd in marktonderzoek en sociale vraagstukken, en verzamelt en analyseert data om inzicht te krijgen in de meningen, attitudes en gedragingen van doelgroepen. De enquête betreft een online vragenlijst, bestaande uit 15 vragen, die is afgenomen onder 1.034 inwoners van de gemeente Amsterdam (exclusief Weesp). De steekproef is representatief voor de Amsterdamse bevolking op basis van geslacht en leeftijd. Andere factoren, zoals opleidingsniveau of huishoudsamenstelling, zijn hierbij niet meegenomen. De deelnemers zijn geselecteerd uit het Stempunt-panel van Motivaction en het panel van Dynata, een specialist in first-party data en marktonderzoek. Het veldwerk vond plaats van 25 september tot en met 2 oktober 2024. De enquêtevragen zijn grofweg onder te verdelen in de volgende thema's: hittestress, luchtkwaliteit, groen, mobiliteit en duurzame voeding.

Om de resultaten uit de enquête van meer context te voorzien, en omdat niet alle thema's van de monitor in de vragenlijst aan bod kwamen, is aanvullend deskresearch uitgevoerd. Hiervoor is input gevraagd van experts op het gebied van de verschillende thema's. Zij hebben in een later stadium van het onderzoek ook feedback verschaft. De deskundigen die hebben bijgedragen behoorden, onder anderen, tot de volgende organisaties: **Bureau Binnentuinen**, **Jungle Amsterdam** en **Nature Desks**.

DE GEZONDE STAD

De Gezonde Stad is een stichting die zich inzet voor een duurzamer en gezonder Amsterdam. Samen met Amsterdammers en andere pioniers uit de stad organiseren we inspirerende projecten en evenementen, en ondersteunen we duurzame initiatieven. We richten ons op drie thema's: Groene stad, Voedsel voor de stad en Betrokken Stad.

Onder Groene stad vallen projecten zoals Bomen voor Amsterdam, waarbij we jaarlijks duizenden Amsterdammers blij maken met een boom. Het thema Voedsel voor de stad draait om het platform Van Amsterdamse Bodem, waar we duurzame, lokale voedselinitiatieven in de spotlights zetten. En bij Betrokken Stad horen projecten zoals deze **Gezonde Stad Monitor**, waarin we elk jaar de voortgang van de verduurzaming van Amsterdam onderzoeken. De resultaten helpen ons om de focus in onze projecten scherp te houden.

De Gezonde Stad is een onafhankelijke stichting. Onze projecten worden gefinancierd door samenwerkingen met bedrijven, organisaties en lokale overheden. De stichting belegt haar middelen niet. Alles gaat rechtstreeks naar het realiseren van onze groene doelen!

**DE
GEZONDE
STAD**